

OBSAH

PROLOG	11
ÚVOD: TĚLO, NEMOC, OSVÍCENSTVÍ	16
Osvícenský obraz a interpretace těla	16
Co je to „nemoc“? Interpretace fenoménu nemoci mezi renesancí a 19. stoletím	25
Čas systémů: nosologická schémata	30
Přenos nemoci a teorie nákazy	34
Voda, vzduch a miazma: „neohippokratovský environmentalismus“	35
1. OSVÍCENSKÁ DISCIPLINACE TĚLA, BIOMOC	
A ZDRAVOTNÍ POLICIE	40
Osvícenská disciplinace těla	40
Zdravotní policie	42
Tereziánské a josefínské reformy veřejného zdravotnictví v českých zemích	51
Ústavnictví: „zrození kliniky“ v českých zemích	51
Hierarchizace a disciplinace zdravotnického personálu	57
2. KARIÉRA PRVNÍCH KRAJSKÝCH LÉKAŘŮ	
A CHIRURGŮ V ČECHÁCH PO JOSEFINSKÝCH REFORMÁCH	59
Povinnosti krajských zdravotníků	62
Kvalifikace a přijímání krajských zdravotníků	66
Konkurz: jak se obsazuje místo při krajském fyzikátě?	68
Ukončení funkce	81
Příjmy: plat, odměny, penze	83
Odměny pro adjunkta nebo suplenta	85
Penze	86
Další kariérní postup: pražské fyzikáty, univerzita, protomedikát	87
Příloha - Tabulky ¹⁾	93
3. ZDRAVOTNICKÁ OSVĚTA	115
Apel na medicínské formování duchovních a na zdravotnickou osvětu u Adalberta Vinzenze Zardy	116
„Medizinische Volksaufklärung“	119
Osvětové příručky pro lid: příklad česky píšících slovenských evangelických kazatelů	124
Tematické rozdělení	128
4. DIETETIKA A HYGIENIZACE SOUKROMÉHO ŽIVOTA	134
„Šest nepřírodných věcí“	134
Tissot, Faust, Hufeland	136

Thaddäus Bayer	139
Dietetické spisy pro „lidovou osvětu“ v češtině: Faust/Ribay a Tablic ..	142
Vášeň duše	146
Specifická dietetika - dietetika ženy	155
5. „SANITÁRNÍ ORGANIZACE VEŘEJNÉHO	
PROSTORU“ - PREVENCE NÁKAZY A ÚRAZŮ	163
Boj proti epidemiím a jejich šíření	163
Tlející tkáň a problém městských jatek	169
Prevence úrazu a jiných neštěstí	171
Otázka první pomoci a problém zdánlivé smrti	172
6. EXODUS ZEMŘELÝCH. LIKVIDACE HŘBITOVŮ	
A POČÁTKY MEDIKALIZACE SMRTI V ČECHÁCH	180
„Mefitická těla“ a reformy osvícenské racionalizace	181
Mezi úmrtím a pohřbem: zrození márnice	183
Poslední cesta: převoz na hřbitov a problém pohřbívání v pytlích ...	189
Exodus zemřelých - likvidace hřbitovů	193
Specifický případ: Praha	197
7. ZÁZRAK VAKCINACE	
Neštovice jako historický a historiografický problém	205
<i>Ex Oriente lux</i> : naděje s názvem variolizace	209
Jennerův „zázrak“ a první „tajné“ pokusy s vakcinací (1800-1802) ...	211
Morava	213
Čechy: první pokusy	219
Zrození „Zdravotně-policejní očkovací komise“ a první	
<i>Dějiny očkování v Čechách</i>	223
Očkující lékaři a jejich zprávy z českých krajů	237
Osvěta a „propaganda“	247
Očkovací řád z roku 1808	253
ZÁVĚR	260
POZNÁMKY	265
BIBLIOGRAFIE	323
Prameny archivní	323
Prameny tištěné	324
Literatura	329
JMENNÝ REJSTŘÍK	341